

F. PALNAK:

Vojne skrbi našega malega.

troci, imate vi tudi kaj skrbi zaradi vojne?

Kaj vprašujem! Očete in brate imate na vojni, pa bi ne imeli skrbi! Poleg teh velikih pa seveda tudi manjše. Vsem tistim, ki so prej kedaj radi lizali in jedli sladkarije, so te pošle; sladkor sam pa je tako pičel, da komaj da osladi kavo. Pa kaj sladkor! Kruh, kruh! In jaz še vprašujem, če imate kaj skrbi zaradi vojne.

Vsi jih imamo; še celo naš mali Janvid, ki gleda svet šele toliko časa, kar traja vojna, in ki ne ve, kaj je žemlja, presta, rožič, pustni krop in kar je še drugih takih zdravih dobrot za mali želodec.

Naš Janvid ima torej vojne skrbi.

Najbolj ga skrbé vojaki. »Ubogi vojaki, «jim pravi. Njihovo dejanje in nehanje na vojni zvesto zasleduje. Kadar pridejo s pošto časopisi, dobi tudi on svojega — ovitek, na katerem je naslov, je Janvidov časopis. Ker je ta manjši kakor moj, je seveda Janvid prvi gotov s čitanjem. Potem pa pride nad me:

»Ocka, si že pjebljal časopis?« Namesto »r« izgovarja namreč »j«, na »č«, »š« in »ž« pa prezira v govorjenju kljukice kakor površni šolar pri pisanju.

»Še ne,« mu odgovarjam. »Kaj pa ti, si že prebral?«

»Janvid je ze pjebljal.«

»No, in sedaj pusti tudi očku, da prebere svoje, kakor je pustil očka tebi.«

To si dá dopovedati. Pa le za nekaj časa. Kmalu se obrne do majke:

»Majka, si že pjebljala časopis?«

Tudi pri majki naleti kakor pri meni. Z majko sicer lahko čitava dalje, ker se je spravil mali na zidanje. Iz lesenih kock si zida kapelice in hlevčke za »cunko« (t. j. svnjo); a iz tega, kako pogleduje zdaj enega, zdaj drugega, vem, da ima posebno za bregom. Res začne kmalu znova:

»Ocka, bejes ti tisto o vojakih?«

»Katero? Ali si ti kaj bral?«

»O, Janvid je bjal,« mi odgovarja skrivnostno.

»Kaj si pa bral?«

»Stijnajst vojakov je slo. So vzeli hjub. Vsi so bili mjtvi,« mi poroča novico z važnim obrazom. Saj pa je novica res tako imenitna, da se moram pomeniti o njej z malim kaj natančneje.

»Hrib so vzeli, praviš?« ga vprašam.

»Ja, hjub so vzeli. Vsi so bili mjtvi. Ubogi vojaki.«

»Kaj so pa napravili s hribom?«

»Ne vem,« se glasi odkritosrčni odgovor. Odkod pa naj tudi ve tak malček, kaj se zgodi z zasedenim hribom. Jaz pa vprašujem lažje:

»Kaj pa so napravili z mrtvimi vojaki?« O tu pa že gre z odgovorom:

»Vse so dali v zemljo. Ubogi vojaki. Pa janjeni so bili.«

»Ranjeni tudi?« se začudim.

»Tudi.« Mali me žalostno gleda.

»Kaj so napravili s temi?«

»Vse so obezali.«

Tako si torej predstavlja Janvid vojno grozoto; štirinajst vojakov zavzame hrib, vsi so bili mrtvi in ranjeni; mrtvece pokopljejo, ranjence obvežejo. — O, da bi bila vojna grozota res le tako mala! Otroci, vi, ki ste že večji, veste, da ni. Naš Janvid pa je še majhen. A navzlic temu se je polastila tudi njega že ista skrb, ki je danes največja na svetu. »Kedaj bo konec vojne?« To vprašanje trapi že tudi njega.

Kedaj bo konec vojne? Tako vprašujete tudi vi sami in vaši starši vprašujejo. A vi, ki imate na bojšču svoje očete in svoje brate, imate najtehtnejši vzrok za tako vpraševanje. Naš Janvid pa je majhen, zato je tudi njegov vzrok bolj neznaten.

Takole je: Janvid ne je rad kaše. Pravijo sicer, da je kaša otroška paša, pa že morebiti ne za vsak želodec. Naš mali ima fižol rajši, krompir v oblicah najrajši — kaše pa ne. A jesti jo mora in jo tudi je. Ko pa jo poje, pride najprej potožit k majki:

»Majka, oh, kasa ni dobja.«

Nekoč ob taki priliki pa mu majka obljubi, da naj počaka, da konča vojna, potem da bomo jedli zabeljene rezance.

Zabeljene rezance — te, te ima pa od sile rad. Ko je slišal o teh in pa, da jih prinese na mizo spet konec vojne, je bil kar zavzet za ta konec! In kadar zdaj sliši o kaši, že pride povpraševat:

»Majka, kedaj bo konec vojne?« Ali pa k meni:

»Ocka, ali bo vojna samo se enomalo?« —

Glejte, tako veliko skrb ima Janvid in nihče mu je ne more odvzeti...

Dve in pol leta ima komaj, pa stavi tako usodepolno vprašanje, ki mu ne ve odgovora največji pametnik. Kajti vojna — vojna gre dalje vkljub vsem malim in velikim in največjim skrbem.

Zorka in golobčki.